

Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

JAARVERSLAG 2012

1 januari 2012 – 31 december 2012

COMMISSIE EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING

INHOUDSOPGAVE

1. Verantwoording
2. Verslag van werkzaamheden
  - 2.1 Organisatie en financieel beheer
  - 2.2 Vaststellen van de eindtermen
  - 2.3 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen
  - 2.4 Toetsen van de praktijkopleidingen aan de eindtermen
  - 2.5 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid
  - 2.6 Nieuwe Wet op het accountantsberoep
3. Vooruitblik en begroting 2013
4. Jaarrekening 2012

BIJLAGEN

1. Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA
2. Samenstelling subcommissies
3. Overzicht aangewezen opleidingen

1. Verantwoording

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna CEA) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan te Amsterdam en brengt jaarlijks, conform artikel 18 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, voor 15 maart verslag uit aan de Minister van Financiën en aan de beide kamers van de Staten-Generaal. Dit jaarverslag bevat de verantwoording van de taken en werkzaamheden van CEA en voorziet in de financiële verantwoording over het boekjaar. Het jaarverslag is opgesteld op 7 maart 2013. De jaarrekening 2012 is voorzien van een controleverklaring door Mazars Paardekooper Hoffman N.V.

Een exemplaar van dit verslag wordt ook gezonden aan de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (hierna NBA). Het jaarverslag wordt tevens gepubliceerd via de website van CEA.

2. Verslag van werkzaamheden

2.1 Organisatie en financieel beheer

De commissie bestaat uit zeven leden en wordt ondersteund door een secretariaat. De medewerkers van het secretariaat hebben een belangrijk aandeel in de voorbereiding en uitvoering van het beleid en de taken van de commissie.

De commissie en het secretariaat zijn gehuisvest bij de NBA. De medewerkers van CEA zijn in dienst van de NBA (voorheen bij het Koninklijk NIVRA) en worden gedetacheerd bij de commissie. Het NIVRA was al geruime tijd met het ministerie van Financiën in onderhandeling over een dienstverleningsovereenkomst die ziet op het faciliteren van het secretariaat van de CEA. Het ministerie is contractpartij, omdat CEA geen rechtspersoonlijkheid bezit en daarom zelf geen overeenkomst kan sluiten. Op het moment van vaststellen van het jaarverslag was er nog geen definitieve dienstverleningsovereenkomst beschikbaar. Wij hebben van de directie van de NBA begrepen dat met het van kracht worden van de nieuwe Wet op het accountantsberoep (Wab) de afspraken tussen ministerie en beroepsorganisatie geformaliseerd zouden worden.

Samenstelling commissie en secretariaat

De samenstelling van de commissie gedurende het verslagjaar was als volgt:

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>	<u>Benoemingsperiode</u>
drs. L.E.H. Vredevoogd	voorzitter	1-10-2011 tot 1-10-2016
prof.dr. A. de Bos RA	lid	1-1-2010 tot 1-1-2015
mw. M. Cranendonk RA	lid	1-9-2009 tot 1-9-2014
mw. A.M. Janssen AA MFSME	lid	1-9-2009 tot 1-9-2014
M. Koestering AA	lid	1-10-2011 tot 1-10-2016
H. Moesbergen AA	lid/plv voorzitter	1-10-2011 tot 1-10-2016
prof.dr. R.G.A. Vergoossen RA	lid	1-10-2011 tot 1-10-2016

In bijlage 1 is een overzicht van de (neven)functies van de commissieleden opgenomen.

De samenstelling en formatie van het secretariaat per einde verslagjaar was als volgt:

J.P.M.J. Leerentveld RA RE	secretaris (0,9 fte)
mw. drs. L.H. van Daalen-Koo	senior beleidsmedewerker (1,0 fte)
drs. A.A.R. Polman RA	senior beleidsmedewerker (inhuur)
mw. W.L.C. van Harinxma thoe Slooten MSc	junior beleidsmedewerker (0,8 fte)
mw. T. Schmidt	stafmedewerker (0,8 fte)

Financieel beheer (wordt ingevuld als cijfers definitief zijn)

Het kostenniveau van CEA is ten opzichte van vorig jaar gestegen met € 94.000 tot € 699.478. De stijging van het kostenniveau wordt verklaard door een stijging van de bureaunkosten (ca. € 58.000) en overige kosten (ca. € 46.000) en een verlaging van de commissiekosten (ca. € 10.000). De stijging van het totale kostenniveau wordt in belangrijke mate verklaard doordat de formatie van het bureau sinds de zomer van 2012 volledig bezet is en incidentele kosten voor werving van een nieuwe medewerker.

De kosten ad € 699.478 blijven ruim beneden de begroting (€ 787.500), omdat de formatie niet gedurende het gehele jaar bezet is geweest en voorts de commissiekosten ruim binnen de begroting zijn gebleven. De overige lasten blijven eveneens binnen de begroting.

2.2 Vaststellen van de eindtermen

2.2.1 Inleiding

CEA stelt eindtermen vast voor zowel de theoretische opleidingen als de praktijkopleidingen. De eindtermen dienen als referentiekader voor de bachelor- en masteropleidingen, de postinitiële opleidingen en de praktijkopleidingen. Daarnaast stelt CEA op grond van het Besluit accountantsopleiding tevens eindtermen vast die betrekking hebben op het examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlands getuigschrift.

2.2.2 Eindtermen theoretische accountantsopleiding

In 2007 heeft CEA voor het eerst de theoretische eindtermen vastgesteld en gepubliceerd die sinds 1 september 2008 van kracht zijn. Toen al is aangekondigd dat na enkele jaren een grondige herziening van deze eindtermen zou volgen. Reden hiervoor is dat bij het vaststellen van de huidige eindtermen - bewust - is aangesloten bij de opleidingseisen zoals die al van kracht waren voor de instelling van CEA. In 2011 heeft CEA een adviescommissie ingesteld, onder voorzitterschap van prof.dr. R.J.M. Dassen RA, die in 2012 haar adviesrapport heeft uitgebracht. De conclusies van het adviesrapport en een eerste reactie van CEA daarop zijn opgenomen in paragraaf 2.6 Nieuwe Wet op het accountantsberoep van dit jaarverslag.

CEA heeft het adviesrapport eind 2012 publiek gemaakt en alle geïnteresseerden de mogelijkheid geboden hierop te reageren. Mede op basis van de ontvangen reacties zal CEA een definitief standpunt bepalen en vervolgens opdracht geven voor het ontwikkelen van nieuwe eindtermen. CEA streeft ernaar om de nieuwe eindtermen in 2015 bekend te maken. Vanwege het onderscheid in controlebevoegdheid dat met ingang van 1 januari 2018 door de nieuwe wet in Nederland wordt geïntroduceerd, zullen de accountantsopleidingen uiterlijk per die datum moeten voldoen aan de nieuwe eindtermen waarin rekening is gehouden met het genoemde onderscheid.

Zoals elk jaar zijn per 1 september, op advies van de Commissie Onderhoud Eindtermen, de eindtermen aangepast aan de laatste ontwikkelingen in het beroep, de vakgebieden en regelgeving.

2.2.3 Eindtermen praktijkstage

De huidige eindtermen voor de praktijkopleidingen van AA en RA zijn van kracht sinds 1 september 2011. De eindtermen hebben een looptijd tot 1 september 2015. De eindtermen die sinds 1 september 2011 van kracht zijn, zijn inhoudelijk voor de AA- en RA-praktijkopleiding gelijk, maar kennen nog wel een verschil in kwantitatieve eisen. Het was de doelstelling van CEA om de kwantitatieve eisen ter zake van de eindtermen voor de beide praktijkopleidingen per 1 september 2015 gelijk te trekken. Door het onderscheid in controlebevoegdheid dat in de nieuwe Wet op het accountantsberoep (hierna Wab) tussen AA en RA is geschapen, zal CEA de gevolgen hiervan voor de (kwantitatieve eisen van de) eindtermen heroverwegen.

2.3 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

2.3.1 Toezichtkader

Sinds 2011 werkt CEA met een vernieuwd toezichtkader voor het beoordelen van aanvragen voor een aanwijzing en het toezicht op de naleving daarvan. De maximale duur van de aanwijzing is toen verruimd van vier naar zes jaar, zodat opleidingen die over een maximale aanwijzingsduur beschikken minder vaak een aanvraag voor een nieuwe aanwijzing hoeven in te dienen. CEA gaat bij haar toezicht tevens uit van een risicogerichte en thematische aanpak. Hierdoor verschilt de reikwijdte en intensiteit van het toezicht op de verschillende opleidingen. Tussen twee aanwijzingen monitort CEA de ontwikkelingen en risico's bij een opleiding via periodieke quick scans en indien nodig specifieke follow up op de naleving van voorwaarden en voorschriften die aan een aanwijzing zijn verbonden.

CEA heeft eind 2012 nieuwe beleidsregels vastgesteld waarin de mogelijkheid van het verlengen van aanwijzingen is opgenomen. De ervaring leert dat het in bepaalde situaties de voorkeur heeft om een lopende aanwijzing met een beperkte duur te verlengen in plaats van het starten van het traject van het aanvragen van een nieuwe aanwijzing.

2.3.2 Aanwijzen en toezicht eindtermen AA-opleidingen

Eind 2012 zijn de AA-opleidingen van Markus Verbeek Praehop, de Leidse Onderwijsinstellingen, NCOI Opleidingsgroep en de NOvAA-beroepsopleiding opnieuw aangewezen. Ook de AA-opleiding die door Markus Verbeek Praehop in samenwerking met Stichting Curaçao Institute for Social and Economic Studies/Inter-Continental University of the Caribbean (Curises/ICUC) op Curaçao wordt verzorgd is opnieuw aangewezen. Per opleiding heeft CEA haar bevindingen teruggekoppeld en zal zij de follow up daarvan bewaken. De commissie heeft ook een aantal algemene bevindingen geconstateerd die relevant zijn voor het gehele veld en die specifiek aandacht behoeven.

CEA is van mening dat de correctie(procedure) van de landelijke examens in het algemeen niet voldoende zorgvuldig plaatsvindt. In het kader van haar onderzoek heeft CEA de kwaliteit van de correctie van de landelijke examens door externe vakdeskundigen laten beoordelen. De conclusie luidde dat er duidelijke twijfel bestaat over de zorgvuldigheid van de uitgevoerde correctieprocedure en de (onderbouwing van de) cijfervaststelling. Een zorgvuldige correctie- en cijfervaststellingsprocedure, waarbij adequaat gemotiveerd wordt of een kandidaat voor een examen geslaagd is, is een voorwaarde om te borgen dat studenten aan de eindtermen voldoen. Daarom heeft CEA bij alle opleidingen aangedrongen op aanscherping van de procedures rondom correctie en cijfervaststelling door een strakkere normering van de correctie van examens en een tweede correctie (vier ogen-principe) op examenwerken van kandidaten. CEA zal de effecten van deze maatregelen bij de desbetreffende opleidingen beoordelen.

Hoewel CEA in 2012 slechts een deel van de AA-opleidingen heeft onderzocht, is zij van mening dat het goed zou zijn als de andere AA-opleidingen vergelijkbare maatregelen zouden treffen. Het aanwijzingstraject voor de overige AA-opleidingen (verenigd in het AC-Scholenoverleg) is begin 2013 gestart. Momenteel bestaan er voor AA-opleidingen nog twee examencircuits voor de landelijke examens van de kernvakken. CEA pleit, na analogie van het landelijk examen Financial Auditing voor alle RA-studenten, voor één examencircuit voor alle AA-opleidingen. Dit zou de kwaliteit van de AA-opleidingen sterk ten goede komen.

Een andere belangrijke bevinding ziet op de toelating van studenten tot de (postinitiële) AA-opleiding. CEA heeft geconstateerd dat opleidingen hier verschillend mee omgaan en in sommige gevallen ten onrechte geen deficiënties dan wel ten onrechte vrijstellingen geven op basis van een niet-reguliere vooropleiding. Een dergelijke handelwijze is niet acceptabel en CEA heeft in die gevallen waar dat nodig was herstelmaatregelen geëist, die ook zijn toegezegd, zodat handhavende besluiten niet nodig waren.

Uitgangspunt voor CEA is dat bij toelating in beginsel altijd per individuele student moet worden beoordeeld in hoeverre de in de vooropleiding behaalde eindtermen voldoen aan de door CEA gestelde eindtermen. CEA staat positief tegenover het verzoek van de opleidingen om vaste deficiëntieprogramma's voor bepaalde instroomprofielen (BE en SPD) vast te stellen. Een dergelijke werkwijze vergemakkelijkt de toelating van dit soort studenten, scheidt een level playing field voor opleidingen en voorkomt zo shop-gedrag bij studenten. De risico's die met een dergelijke regeling samenhangen moeten in de uitwerking voldoende worden gemitigeerd. In samenspraak met de koepelorganisaties van opleidingen en de NBA zullen dergelijke standaard vrijstellingsregelingen in 2013 uitgewerkt worden. Daarnaast zal voor instroom van andere categorieën studenten een vaste toelatingsprocedure gehanteerd moeten worden. CEA heeft zich bereid verklaard om, in gezamenlijk overleg met de hiervoor genoemde partijen, hiervoor richtlijnen te ontwikkelen die behulpzaam zijn bij het beoordelen en waarderen van vooropleidingen van studenten. Hierdoor krijgen opleidingen vooraf meer houvast of de toegepaste werkwijze (voor CEA) aanvaardbaar is.

Hoewel alle postbachelor AA-opleidingen eind 2008 voor vier jaar zijn aangewezen, is slechts een deel daarvan dit jaar opnieuw aangewezen. De meeste postbachelor AA-opleidingen, verenigd in het AC-scholenoverleg, hebben in 2012 de eindtermen die sinds 2008 van kracht zijn nog niet (volledig) geïmplementeerd. CEA vond een aanwijzing in 2012 op basis van de oude eindtermen (i.c. Examenprogramma AA) niet zinvol en heeft, in overleg met de betrokken opleidingen, besloten het aanwijzingstraject voor die opleidingen met twee jaar uit te stellen en de lopende aanwijzing te verlengen tot uiterlijk 31 december 2014. Uit efficiencyoverwegingen zal CEA haar aanwijzingsactiviteiten bij de desbetreffende opleidingen over 2013 en 2014 spreiden. Met het oog op de aanwijzing van deze opleidingen is in het najaar 2012 al een start gemaakt met de voorbereidingen van de aanwijzingsactiviteiten 2013.

Vanwege gewijzigde bekostigingsmaatregelen van de overheid hebben vijf hbo-opleidingen, die zijn aangesloten bij het AC-Scholenoverleg, besloten het doorstroomtraject van de opleiding hbo Bedrijfseconomie naar Accountancy buiten de systematiek van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Whw) om vorm te geven. Dat betekent dat die opleidingstrajecten voortaan niet meer geaccrediteerd worden en (dus) door CEA moeten worden aangewezen. De desbetreffende opleidingen hebben een verzoek tot uitbreiding van hun bestaande aanwijzing bij CEA ingediend die, na beoordeling, door CEA is gehonoreerd. Het doorstroomtraject Bedrijfseconomie naar Accountancy zal voor die opleidingen voortaan onderdeel uitmaken van de aanwijzing van de AA-opleiding. Dit betreft de aanwijzing van de Hogeschool van Amsterdam, de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Windesheim en Zuyd Hogeschool.

In lijn met het nieuwe toezichtskader heeft CEA in 2012 bij alle postbachelor AA-opleidingen in ACS-verband, waarvan de aanwijzing is verlengd tot uiterlijk 31 december 2014, een quick scan uitgevoerd. In deze quick scan is specifiek geïnformeerd naar de toelating van studenten met een bachelordiploma Accountancy zonder OAT en/of algemene afstudeervariant sinds 1 januari 2010. Aanleiding voor dit specifieke themaonderzoek was de berichtgeving in het Brabants Dagblad dat er mogelijk onterecht bachelordiploma's zijn uitgereikt aan studenten die niet aan de OAT hadden deelgenomen. Uit het onderzoek volgde dat bij drie van de dertien postbachelor AA-opleidingen studenten zijn toegelaten met een bachelordiploma Accountancy zonder OAT en/of algemene afstudeervariant. CEA heeft op basis van de door de opleidingen verstrekte informatie kunnen vaststellen dat deze opleidingen bij toelating van de studenten de juiste deficiënties hebben betracht. Bij de beoordeling van de aanvragen voor een aanwijzing in 2012 heeft CEA vastgesteld dat bij één student van één opleiding ten onrechte niet de juiste deficiënties zijn toegekend. De opleiding is hierop gewezen en heeft de toelatingsprocedure aangescherpt.

Medio 2011 heeft CEA de gezamenlijke opleiding professional master Accounting & Auditing van vier hogescholen aangewezen voor een periode van twee jaar. De aanwijzing loopt af in juni 2013. In het najaar 2012 is een start gemaakt met de voorbereidingen in het kader van de aanwijzing na juni 2013.

2.3.3 Aanwijzen en toezicht eindtermen RA-opleidingen

In 2012 zijn er nieuwe ontwikkelingen rondom de RA-opleiding op Curaçao. In februari 2009 heeft de CEA een aanwijzing verstrekt aan de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA), die in samenwerking met Stichting Curaçao Institute for Social and Economic Studies/Inter-Continental University of the Caribbean (Curises/ICUC) werd verzorgd. Omdat de samenwerking per 1 november 2008 is beëindigd, is ook de aanwijzing begrensd tot die studenten die voor 1 november 2008 aan de opleiding waren begonnen (conform de overeengekomen beëindigingsovereenkomst). Praktisch gezien kunnen nieuwe studenten op Curaçao sindsdien geen RA-opleiding meer volgen die over een aanwijzing beschikt van CEA.

In juni 2012 heeft een beperkte CEA-delegatie een bezoek gebracht aan betrokken partijen op Curaçao. Enerzijds om de naleving van de (voorwaarden van de) lopende aanwijzing te toetsen en anderzijds om te trachten de bestaande impasse ter zake van de RA-opleiding te doorbreken. Tijdens dat bezoek hebben UNA en Curises/ICUC aan CEA verzocht om verlenging en uitbreiding van de reikwijdte van de lopende aanwijzing van de RA-opleiding. Niet alle studenten zijn in staat om hun opleiding in het kader van de beëindigingsovereenkomst voor de oorspronkelijke einddatum van de aanwijzing, 23 februari 2013, af te ronden. Daarnaast is in 2009 bij Curises/ICUC een groep studenten met de masteropleiding gestart die buiten het bereik van de beëindigingsovereenkomst vielen. Deze studenten hebben daardoor ook geen uitzicht op doorstroom naar een nieuwe RA-opleiding.

Vanwege de bijzondere omstandigheden van de aanwijzing – die uitsluitend ziet op de overgangssituatie die werd beheerst door de samenwerkingsovereenkomst tussen de UNA en Curises die is beëindigd en wordt afgebouwd – heeft CEA besloten de aanwijzing eenmalig te verlengen met één jaar tot 23 februari 2014. Tevens is de groep studenten uit 2009, onder het bereik van de aanwijzing gebracht. Dat deze studenten buiten het bereik van de aanwijzing vielen, was het gevolg van een verschillende interpretatie van de beëindigingsovereenkomst door partijen. Omdat UNA en Curises/ICUC in 2012 wel overeenstemming hebben bereikt over de reikwijdte van de beëindigingsovereenkomst, kon voor de desbetreffende studenten een oplossing gevonden worden.

Inmiddels hebben UNA en Curises/ICUC op 27 september 2012 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend ter zake een nieuwe RA-opleiding op Curaçao. Partijen hebben aangegeven op basis van de uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst een aanvraag voor een aanwijzing van een nieuwe RA-opleiding te willen doen. Deze aanvraag wordt begin 2013 verwacht.

Dit jaar heeft CEA ook twee nieuwe RA-opleidingen aangewezen met een internationale component. Dit betreffen:

- de opleiding International Executive Master of Auditing die wordt verzorgd door een samenwerkingsverband tussen de Vrije Universiteit te Amsterdam, de Universiteit Maastricht en de University of Florida;
- de European Postmaster Accountancy van Tilburg University die in samenwerking met de Universidad de Huelva en de Academia de Studii Economice wordt verzorgd.

Betreffende opleidingen verzorgen een programma dat voldoet aan de Nederlandse eindtermen en bieden studenten daarnaast de mogelijkheid om ook een accountantskwalificatie te behalen van het land van herkomst.

Naast bovenstaande opleidingen is er nog een aantal accountantsopleidingen door CEA aangewezen die (ook) buiten Nederland een programma aanbieden volgens de Nederlandse eindtermen. Voorts verwacht CEA, zoals hiervoor aangegeven, een aanvraag voor een nieuwe aanwijzing van een RA-opleiding op Curaçao.

2.3.4 Heroriëntatie reikwijdte aanwijzingsbevoegdheid CEA

Mede op grond van het toenemende aantal accountantsopleidingen dat (ook) buiten Nederland onderwijs verzorgt en de consequenties daarvan voor het toezicht, heeft CEA besloten zich te heroriënteren op de reikwijdte van haar bevoegdheid om opleidingen buiten Nederland aan te wijzen. Daarbij heeft CEA het navolgende overwogen.

Bij de inwerkingtreding van de Wet toezicht accountantsorganisaties ("Wta") heeft de wetgever overgangsrecht vastgesteld dat specifiek zag op een door de Universiteit van de Nederlandse Antillen aangeboden accountantsopleiding; deze opleiding werd tot uiterlijk 31 december 2008 geacht te voldoen aan de eindtermen dan wel tot het moment waarop de opleiding zou worden geaccrediteerd of door CEA zou worden aangewezen (artikel 83, vierde lid Wta). Mede op grond van deze bepaling heeft CEA destijds geoordeeld dat de wetgever kennelijk van oordeel was dat CEA ook bevoegd is opleidingen buiten Nederland aan te wijzen zodat voor opleidingen die voor 10 oktober 2010 een aanwijzing hebben aangevraagd positief kon worden beschikt.

Vanaf 10 oktober 2010 zijn de verhoudingen binnen het Koninkrijk Nederland gewijzigd en zijn naast Aruba ook Curaçao en Sint Maarten zelfstandige landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden met eigen wetgeving. Vanaf dat moment lijkt het territorialiteitsbeginsel een belemmering te vormen voor het aannemen van bevoegdheden voor CEA in de overzeese landen. CEA meent dat om die reden moet worden getwijfeld aan de bevoegdheid van CEA een aanwijzing te geven aan een opleiding buiten Nederland.

Het oordeel over de bevoegdheid is van groot belang voor zowel de toelating tot de praktijkopleiding als de inschrijving in het accountantsregister, omdat de beroepsorganisatie aan de hand van onder meer de overgelegde getuigschriften beoordeelt of een student tot de praktijkopleiding kan worden toegelaten dan wel kan worden ingeschreven in het accountantsregister.

Het oordeel over de bevoegdheid is voorts van belang voor de mogelijkheid tot handhaving voor CEA indien op een later moment zou blijken dat niet of niet langer aan de voorwaarden van de aanwijzing wordt voldaan. Zou in procedures tegen handhavingsmaatregelen of inlichtingenverzoeken gesteld worden of zelfs blijken dat CEA niet bevoegd kan worden geacht dergelijke maatregelen te treffen jegens een opleiding buiten Nederland, dan zou een zeer onwenselijke situatie ontstaan, waarbij de aanwijzing niet de garanties biedt die de wet daar in Nederland aan verbindt.

Het oordeel is ten slotte van groot belang voor de kosten van CEA. De kosten die CEA maakt worden gedragen door de beroepsorganisatie. De kosten voor aanwijzing van een opleiding buiten Nederland zijn relatief hoog, evenals de kosten voor het toezicht op de naleving van de voorwaarden en beperkingen van zo'n aanwijzing.

CEA is op grond van het voorgaande van oordeel dat op dit moment een heroriëntatie dient plaats te vinden ten aanzien van de reikwijdte van de bevoegdheid van CEA tot aanwijzing van opleidingen buiten Nederland en het tot heden terzake gehanteerde beleid. Om die reden heeft CEA in 2012 de aanvragen voor aanwijzing van de AA-opleiding van Markus Verbeek Praehop op Curaçao en van de NOVAA beroepsopleiding in Suriname vooralsnog beperkt tot één jaar.

Een overzicht van alle aangewezen opleidingen is opgenomen in bijlage 3 van het jaarverslag. Een actueel overzicht van alle aangewezen opleidingen is ook te vinden op de website van CEA www.ceaweb.nl.

2.4 Toetsen van de praktijkopleidingen aan de eindtermen

CEA toetst in beginsel jaarlijks of de praktijkopleidingen van NOVAA en NIVRA voldoen aan de eindtermen. Bij haar toezicht maakt de commissie gebruik van de bevindingen/uitkomsten van de kwaliteitsbeheersingsstelsels zoals die door de Raad voor de Praktijkopleiding (NOVAA) en het Stagebestuur (NIVRA) voor de betreffende praktijkopleidingen zijn ingericht. Omdat de uitkomsten van de interne kwaliteitsbeheersing ultimo 2011 nog niet volledig beschikbaar waren, is in overleg met de Raad voor de Praktijkopleiding en het Stagebestuur de afronding van het toezicht 2011 doorgeschoven naar 2012.

Het toezichtkader praktijkopleiding, dat als uitgangspunt dient voor het toezicht door CEA, is dit jaar geëvalueerd en op basis van de ervaringen verder ontwikkeld. In mei 2012 heeft een 'heisessie' plaatsgevonden waar gezamenlijk met de Raad voor de Praktijkopleiding en het Stagebestuur nadere afspraken zijn gemaakt over een nieuw toezichtkader van CEA betreffende de praktijkopleidingen.

Uit de bevindingen over de periode 2011 tot medio 2012 volgt dat op een aantal punten specifieke aandacht gewenst is. Dat betreft het rapportageproces van de visitaties van de stagebureaus, de verantwoording van de risicogerichte benadering, de totstandkoming en consistentie van het totaaloordeel over een stagebureau en het functioneren van praktijkopleiders en stagemeesters. Deze laatste functionarissen hebben een spilfunctie waar het de beoordeling van de eindtermen betreft. De commissie zal de follow-up van de bevindingen bewaken. Ook de stagebureaus van de accountantskantoren nemen een belangrijke positie in, omdat zij er primair op moeten toezien dat trainees voldoen aan de eindtermen. Zij zijn daartoe gemandateerd door respectievelijk de Raad voor de Praktijkopleiding en het Stagebestuur. Door middel van periodieke visitatie van stagebureaus beoordelen de Raad voor de Praktijkopleiding en het Stagebestuur of zij hun taak adequaat vervullen. CEA heeft een aantal visitaties van stagebureaus bijgewoond en zal kennis nemen van de uitkomsten van alle uitgevoerde visitaties.

Voorts heeft CEA in 2012 een specifiek thema-onderzoek uitgevoerd naar de opzet en toepassing van de vrijstellings- en gelijkstellingsregelingen van de beide praktijkopleidingen. Dit onderzoek wordt begin 2013 afgerond door gesprekken met betrokkenen en het uitvoeren van dossierreviews. Inzake de gelijkstellingsregeling is geconstateerd dat aanscherping van het toezicht op het naleven van de procedure benodigd was. Het Stagebestuur heeft gedurende ons onderzoek al verbetermaatregelen aangekondigd.

Sinds 2011 bestaat, onder voorwaarden, voor AA-trainees de mogelijkheid om ter vervanging van de minimaal twee verplichte controleopdrachten in de praktijk de desbetreffende eindtermen voor controleopdrachten in een simulatie-omgeving te voldoen. CEA heeft hiermee ingestemd omdat steeds meer trainees niet in de gelegenheid zijn om de desbetreffende eindtermen in hun beroepspraktijk te realiseren. Aan de uitvoering van simulatieopdrachten heeft CEA voorwaarden verbonden waarvan CEA de naleving periodiek toetst. De mogelijkheid voor het deelnemen aan simulatieopdrachten geldt in beginsel uitsluitend voor de looptijd van de huidige eindtermen voor de praktijkopleiding, te weten tot 1 september 2015.

De uitvoering van simulatieopdrachten door AA-trainees moet aan dezelfde eisen voldoen als de uitvoering van reguliere controleopdrachten in de praktijk. De toelating tot simulatieopdrachten, de uitvoering daarvan en de beoordeling of aan de eindtermen is voldaan, verschillen dan ook niet van de uitvoering van controleopdrachten in de praktijk. De Raad voor de Praktijkopleidingen is verantwoordelijk voor de uitvoering van de praktijkopleiding voor AA-trainees, zowel voor de reguliere praktijkopleiding, als voor simulatieopdrachten als onderdeel hiervan. Het toezicht door CEA op de uitvoering van simulatieopdrachten, als onderdeel van het toezicht op de praktijkopleiding, is dan ook gelijk aan dat bij reguliere controleopdrachten. Nadat CEA eind 2011 het groene licht

heeft gegeven voor het gebruik van simulatieopdrachten in de praktijkopleiding heeft CEA toezicht gehouden op de uitvoering van de simulatieopdrachten door enkele sessies bij te wonen en hierbij te spreken met begeleiders en trainees omtrent de ervaringen met de simulatieopdracht.

De fusie van de beide beroepsorganisaties heeft gevolgen voor de organisatie en aansturing van de beide praktijkopleidingen. CEA constateert met genoegen dat de Raad voor de Praktijkopleiding en het Stagebestuur per 1 januari 2013 zijn samengevoegd in de nieuwe Raad voor de Praktijkopleidingen. Het is zichtbaar dat er duidelijk stappen worden gezet in de verdere harmonisatie van de organisatie en werkwijze van de beide praktijkopleidingen.

2.5 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

CEA heeft in het verslagjaar vier verklaringen van vakbekwaamheid verstrekt aan accountants met een Engelse (2x), Ierse en Canadese accountantskwalificatie. Daarnaast heeft CEA drie aanvragen voor een voorlopig oordeel ontvangen. Op twee aanvragen heeft de commissie negatief beslist. Eén aanvraag is nog in behandeling. Daarnaast heeft het secretariaat een groot aantal informatieverzoeken van geïnteresseerde buitenlandse accountants behandeld.

2.6 Nieuwe Wet op het accountantsberoep

Per 1 januari 2013 is de nieuwe Wet op het accountantsberoep van kracht die de beide voorgaande accountantswetten vervangt. Dat betekent dat de regeling van het accountantsberoep, inclusief de accountantsopleidingen nu in één wet is opgenomen. De bestaande accountantstitels en opleidingen blijven gehandhaafd. Voor CEA verandert er qua taken (dan ook) niets. Wel heeft de wetgever enkele bevoegdheden die tot nu toe alleen impliciet uit de taken van CEA voortvloeiden in de wet opgenomen. Dit betreft de verplichting van aangewezen opleidingen en betrokkenen bij de praktijkopleidingen om alle inlichtingen te verstrekken die CEA nodig heeft voor haar taakuitvoering. Voorts de mogelijkheid om voorwaarden te verbinden aan een aanwijzing en de bevoegdheid om aanwijzingen in te trekken indien de opleiding niet voldoet aan de eindtermen. Tevens is nu bepaald dat CEA een bestuurlijke aanwijzing kan geven ten aanzien van de uitvoering van de praktijkopleidingen indien deze (dreigen) niet (te) voldoen aan de eindtermen.

In het traject van totstandkoming van de nieuwe wet heeft CEA haar visie gegeven ter zake van de inrichting van de beide accountantsopleidingen (AA en RA). Uit het toezicht van CEA op (met name de AA-)opleidingen blijkt namelijk dat de vakbekwaamheidseisen onvoldoende zijn toegespitst op de feitelijke beroepsuitoefening van de verschillende soorten accountants. Vanwege de toenemende discrepantie tussen de inhoud van de accountantsopleidingen, die primair moeten opleiden voor de wettelijke controlebevoegdheid en de functie-uitoefening, heeft CEA gepleit voor meer differentiatie in de accountantsopleidingen. Daarvoor zijn twee suggesties gedaan: (1) beperken van de controlebevoegdheid van AA's tot middelgrote ondernemingen of (2) verruimen van het OOB-begrip. Het voorstel van CEA voor meer differentiëren is (nog) niet overgenomen in de nieuwe Wet op het accountantsberoep. Wel hebben verschillende Tweede Kamerfracties tijdens de behandeling van de accountantswet aan CEA verzocht om hierover een specifiek advies aan de minister van Financiën uit te brengen. De minister heeft aan de Tweede Kamer toegezegd op basis van dat advies met een voorstel te komen voor eventuele differentiatie in de accountantsopleidingen.

De adviescommissie Herziening Eindtermen die CEA adviseert over de herziening van de theoretische eindtermen is ook gevraagd om te adviseren hoe de AA-opleiding beter afgestemd zou kunnen worden op de beroepsuitoefening door AA's en tevens na te gaan op welke wijze de differentiatie in opleidingseisen tussen AA en RA het beste vorm zou kunnen krijgen. De adviescommissie heeft voorgesteld om een opleidingsmodel in te richten waarbij alle accountants die een wettelijke certificerende functie *mogen* vervullen

aan eindtermen moeten voldoen die specifiek zijn toegesneden op de certificerende functie (de zogenaamde common body of knowledge). Daarnaast adviseert de adviescommissie om ook de feitelijke beroepspraktijk van AA's en RA's tot uitdrukking laten komen in het opleidingsmodel, door de introductie van twee oriëntaties: audit en MKB-advies (kortweg MKB-oriëntatie) en audit inclusief OOB-bevoegdheid (kortweg OOB-oriëntatie). Overigens geeft de voorzitter van de adviescommissie in zijn voorwoord aan dat één opleidingsmodel met één beroepstitel voor de opleiding tot certificerend accountant de voorkeur zou hebben, maar dat dit nu geen draagvlak heeft.

Het rapport van de adviescommissie onderkent de problematiek van een opleidingsmodel dat niet aansluit bij de beroepspraktijk en deelt in deze de analyse van CEA. De adviescommissie vindt, nu de nieuwe accountantswet onderscheid maakt in controlebevoegdheid van AA's en RA's, dat dit onderscheid ook tot uitdrukking moet komen in de opleidingseisen. Vandaar dat de OOB-oriëntatie volledig ingericht is op de wettelijke controle van financiële verantwoordingen van met name OOB's. Daarbij onderkent de adviescommissie dat er meer organisaties zijn waarvan de jaarverslaggeving een publiek belang raakt en die daarom ook als OOB aangemerkt zouden moeten worden. Tevens geeft de adviescommissie in overweging om de wet zodanig aan te passen dat niet alle RA's in de toekomst verplicht worden opgeleid om wettelijke controles in het OOB-segment te mogen uitvoeren.

In oktober 2012 heeft ook de NBA een discussierapport uitgebracht dat ingaat op de toekomst van de accountantsopleidingen. De beide rapporten vertonen weliswaar veel gelijkenis in de analyses maar de voorgestelde oplossingen verschillen op belangrijke punten van elkaar. In navolging van het ministerie van Financiën en de NBA is CEA van mening dat het goed zou zijn als NBA en CEA tot gemeenschappelijke en breed gedragen keuzes zouden komen met betrekking tot de voorstellen voor vernieuwing van de accountantsopleidingen. Daartoe zijn inmiddels met de NBA afspraken gemaakt om na te gaan of er een gezamenlijk standpunt mogelijk is. Zo zal een marktonderzoek van de NBA naar onder meer de behoefte aan een nieuwe accountantstitel, MKB-accountant, gezamenlijk met CEA plaatsvinden. Het is nu nog niet te zeggen of een gemeenschappelijk standpunt te realiseren is. Het zal naar verwachting nog zeker enkele maanden zal vergen voordat hierover duidelijkheid bestaat.

3. Vooruitblik en begroting 2013

In 2013 start het aanwijzingstraject voor de AA-opleidingen die zijn aangesloten bij het AC-Scholenoverleg. Het aanwijzingstraject is gespreid over twee jaar. In 2013 beoordeelt CEA al die aspecten van de opleiding die niet direct afhankelijk zijn van de invoering van de eindtermen 2008. In 2014 beoordeelt zij vervolgens of curriculum en examens daadwerkelijk aan die eindtermen voldoen. Voorts verwacht CEA een aanvraag voor een aanwijzing van een nieuwe RA-opleiding op Curaçao. CEA zal deze opleiding beoordelen in het licht van de heroverweging van haar bevoegdheid om opleidingen die (ook) buiten Nederland onderwijs verzorgen aan te wijzen (zie paragraaf 2.3.4).

Wat betreft het continue toezicht op de naleving van de eindtermen van reeds aangewezen opleidingen, zal CEA quick scans uitvoeren en voorts vaststellen of invulling is gegeven aan de voorwaarden die aan de aanwijzingen zijn verbonden. Dat gebeurt bij alle RA-opleidingen en de AA-opleidingen die eind 2012 door CEA zijn aangewezen. Daarnaast zal een beleidsgesprek plaatsvinden met de opleiding professional master AA.

Begin 2013 rondt CEA het toezicht op de eindtermen van de praktijkopleidingen uit 2012 af alsmede het themaonderzoeken naar de vrijstellings- en gelijkstellingsregelingen en simulatieopdrachten. Uiteraard zal ook het reguliere toezicht op de eindtermen voor de praktijkopleidingen plaatsvinden, uitgaande van de nieuwe aanpak die in 2012 met de verantwoordelijken voor de praktijkopleidingen is overeengekomen. CEA zal daarbij specifiek aandacht besteden aan de organisatorische gevolgen van de fusie voor de praktijkopleidingen AA en RA.

In 2013 zal CEA invulling (moeten) geven aan de gevolgen van de nieuwe accountantswet wat betreft de regeling van het onderwijs. Dit betreft in het bijzonder de herziening van de eindtermen naar aanleiding van de rapportage van de Adviescommissie Herziening Eindtermen en de maatschappelijke reacties hierop. Ook zal CEA, in samenspraak met de vertegenwoordigers van de AA-opleidingen, standaard vrijstellingsregelingen en instroomprocedures ontwikkelen. CEA maakt daarnaast een herstart met de selectie en implementatie van een elektronisch systeem dat haar bij haar toezichtactiviteiten ondersteunt (dossievoering, workflow en analyse).

Begroting 2013

De begroting 2013 van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is vastgesteld in de vergadering van 28 maart 2012. De Minister van Financiën heeft de begroting 2013 op 2 mei 2012 goedgekeurd. Hierna is een verkorte versie van de begroting 2013 opgenomen.

	Begroting 2013
Baten	
<i>Doorbelasting aan beroepsorganisaties</i>	786.000
<i>Overige opbrengsten</i>	-
<i>Rentebaten</i>	1.500
Totaal baten	787.500
Lasten	
<i>Bureaunkosten (doorbelast door NBA)</i>	620.000
<i>Commissiekosten</i>	
Vergoeding commissieleden	85.000
Reis- en verblijfkosten	10.000
<i>Totaal commissiekosten</i>	<i>95.000</i>
<i>Overige lasten</i>	
Vergoeding subcommissies	25.000
Vergaderkosten	5.000
Advieskosten	30.000
Inhuur derden	-
Overige kosten	12.500
<i>Totaal overige lasten</i>	<i>72.500</i>
Totaal lasten	787.500
Saldo baten minus lasten	0

Amsterdam, 7 maart 2013

L.E.H. Vredevoogd
Voorzitter

H. Moesbergen AA
Plv. voorzitter

Prof.dr. A. de Bos RA
Lid

M. Cranendonk RA
Lid

A.M. Janssen AA MFSME
Lid

M. Koestering AA
Lid

Prof.dr. R.G.A. Vergoossen
RA, Lid

4. Jaarrekening 2012

Balans

	2012	2011		2012	2011
	€	€		€	€
Activa			Passiva		
Vorderingen	3.364	2.286	1 Kortlopende schulden	186.618	254.185
Bank	183.254	251.899	2		3
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>
	186.618	254.185		186.618	254.185
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>

Staat van baten en lasten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €	
Baten				
Bijdragen beroepsorganisaties	695.407	786.500	598.217	4
Overige opbrengsten	707	-	3.361	5
Financiële baten	3.364	1.000	3.485	6
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Totaal baten	699.478	787.500	605.063	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Lasten				
Bureaunkosten	520.453	550.000	462.547	7
Commissiekosten	92.231	140.000	101.888	8
Overige lasten	86.794	97.500	40.628	9
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Totaal lasten	699.478	787.500	605.063	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	
Saldo van baten en lasten	0	0	0	
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna commissie) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan. De commissie is ingesteld per 1 oktober 2006. De taken van de commissie zijn met ingang van 1 januari 2013 geregeld in de Wet op het accountantsberoep (tot 31 december 2012 de Wet op de Accountants-

Administratieconsulenten en de Wet op de Registeraccountants) en omvatten:

- het vaststellen van de eindtermen van de accountantsopleidingen in Nederland;
- het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- het toetsen van de praktijkstage aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
- het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.

Het boekjaar 2012 loopt van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2012. Als vergelijkende cijfers zijn de gegevens van het boekjaar 2011 opgenomen.

De begroting 2012 is, overeenkomstig artikel 73, vierde lid van de Wet op de Registeraccountants, op 8 juni 2011 goedgekeurd door de Minister van Financiën. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2012 zowel geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen als de werkelijke bedragen van 2011.

Door de invoering van de nieuwe Wet op het accountantsberoep zijn met ingang van 1 januari 2013 de voormalige beroepsorganisaties (NOvAA en NIVRA) opgegaan in de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De in de jaarrekening verantwoorde bureaunkosten betreffen:

- de door het NIVRA doorbelaste kosten voor:
  - de medewerkers van het secretariaat (bruto salarissen, sociale lasten en pensioenlasten) verhoogd met een opslag voor HRM;
  - huur, werkplekkosten en salarisadministratie per medewerker;
  - andere diensten zoals catering, porti, telefoon en parkeerkosten;
- de inhuur van een externe medewerker ter vervanging van een vacature.

Balans op 31 december

	31-12-2012	31-12-2011
	€	€
ACTIVA		
<u>(1) Vorderingen</u>		
Nog te ontvangen rentebaten over boekjaar	3.364	2.286
Betreft de rentebaten over (een deel van) het boekjaar van de zakelijke spaarrekening die de commissie bij de ING Bank N.V. aanhoudt.		
<u>(2) Bank</u>		
Betaalrekening	2.889	3.820
Spaarrekening	180.365	248.079
Totaal banksaldi per 31 december	183.254	251.899

De commissie beschikt regelmatig over overtollige liquide middelen, zijnde het verschil tussen de ontvangen voorschotten van de beroepsorganisaties in de bijdrage van de lasten van de commissie en de betaalde lasten. De overtollige liquide middelen worden tijdelijk op een zakelijke spaarrekening gezet. De hoogte van het saldo per 31 december 2012 wordt met name verklaard doordat de ontvangen voorschotten de werkelijke lasten overstijgen en doordat de bureaunkosten over december 2012 pas in januari 2013 in rekening zijn gebracht en betaald.

	31-12-2012	31-12-2011
	€	€
PASSIVA		
<u>(3) Kortlopende schulden</u>		
Verschuldigd aan beroepsorganisaties	149.707	168.080
Nog te betalen honoraria	25	854
Vooruit ontvangen bijdrage beroepsorganisatie	-	72.751
Nog te ontvangen facturen	36.886	12.500
Totaal per 31 december	186.618	254.185
Verschuldigd aan beroepsorganisaties		
Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo verschuldigd aan de NOvAA op 1 januari	37.428	40.984
Betaling	(37.428)	(40.984)
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(257.301)	(221.341)
Ontvangen voorschotbijdragen	291.005	258.769
Saldo op 31 december	33.704	37.428

	31-12-2012 €	31-12-2011 €
Saldo verschuldigd aan het NIVRA op 1 januari	130.652	57.751
Betaling	(130.652)	(57.751)
Voorschotten en verrekeningen	495.495	440.606
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(438.106)	(376.876)
Eindafrekening bureaunkosten 2012 resp. 2011	-	(5.107)
Nog te betalen bureaunkosten	<u>58.614</u>	<u>72.029</u>
Saldo op 31 december	..... 116.003	..... 130.652
Totaal verschuldigd aan NOvAA en NIVRA	<u>149.707</u>	<u>168.080</u>

De CEA brengt elk kwartaal, bij wijze van voorschot, de begrote lasten van de CEA in rekening aan de beroepsorganisaties. De afrekening vindt plaats op basis van de werkelijke lasten volgens de vastgestelde jaarrekening. Per 31 december 2012 is € 91.093 te veel in rekening gebracht aan de beroepsorganisaties (€ 57.389 aan het voormalige NIVRA en € 33.704 aan de voormalige NOvAA).

Staat van baten en lasten

BATEN

(4) Bijdragen beroepsorganisaties

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door het Koninklijk NIVRA en de NOvAA. Daarvoor is destijds tussen de CEA en de beide beroepsorganisaties een verdeelsleutel overeengekomen, zoals onderstaand weergegeven.

	NIVRA 63% €	NOvAA 37% €
--	-------------------	-------------------

De bijdrage in de lasten is als volgt berekend:

Totaal door te berekenen lasten commissie € 695.407	438.106	257.301
---	---------	---------

(5) Overige opbrengsten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €
Overige opbrengsten	707	-	3.361

Dit betreft een bijdrage van een opleiding in de reis- en verblijfkosten van een externe deskundige die de CEA-delegatie heeft bijgestaan bij een bezoek aan opleidingen op Curaçao. Over 2011 betrof het een bijdrage van derden in de juridische kosten voor een onderzoek naar de mogelijkheden van een fusie tussen CEA en CDFD.

(6) Financiële baten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €
Rentebaten	3.364	1.000	3.485

Dit betreft de rentebaten van de zakelijke spaarrekening zoals die bij de ING Bank N.V. wordt aangehouden. De rentebaten zijn hoger dan begroot omdat er, evenals in 2011, gedurende het boekjaar gemiddeld een hoger saldo op de zakelijke spaarrekening heeft gestaan dan voorzien.

LASTEN

(7) Bureaukosten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €
Doorberekende bureaukosten NIVRA	418.006	550.000	454.278
Inhuur personeel	<u>102.447</u>	<u>0</u>	<u>8.269</u>
	<u>520.453</u>	<u>550.000</u>	<u>462.547</u>

Betreft de met het NIVRA verrekenende personeelskosten van de secretaris (0,9 fte), twee beleidsmedewerkers (1,8 fte) en een stafmedewerker (0,8 fte). Tevens zijn hierin begrepen de kosten van huur, werkplekken, opleidingen, P&O en overige diensten, die berekend worden per werkplek respectievelijk dan wel op basis van werkelijke kosten. De kosten worden bij wijze van voorschot doorberekend en achteraf vindt een nacalculatie plaats op basis van de werkelijke kosten. De afrekening van de bureaukosten over 2012 was op het moment van vaststellen van het jaarverslag nog niet ontvangen.

Inhuur personeel betreffen de kosten verband houdende met de tijdelijke inhuur van een senior beleidsmedewerker ter vervanging van een vacature. In de jaarrekening 2011 zijn deze kosten onder overige lasten verantwoord. Omdat het de invulling van een reguliere bureaumedewerker betreft is het beter om deze kosten ook onder bureaukosten te rubriceren. De vergelijkende cijfers van 2011 zijn op dit punt ook geherrubriceerd. De invulling van de desbetreffende functie door een externe zal in 2013 voortgezet worden, waarbij de totale begrote kosten van inhuur gelijk zijn aan de begrote kosten van de vacature waarin wordt voorzien.

De kosten stijgen ten opzichte van 2011 omdat de werkelijke bezetting van de formatie over 2012 groter is dan in 2011. De kosten blijven achter bij de begroting omdat een van de functies van senior beleidsmedewerker gedurende het boekjaar niet volledig ingevuld is geweest.

(8) Commissiekosten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €
Vergoeding commissieleden	78.455	125.000	93.067
Reis- en verblijfkosten	<u>13.776</u>	<u>15.000</u>	<u>8.821</u>
Totaal	<u>92.231</u>	<u>140.000</u>	<u>101.888</u>

Betreft honoraria en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en andere bijeenkomsten van de CEA.

De commissiekosten zijn lager dan in 2011 omdat de commissie minder opleidingen heeft aangewezen dan in 2011, waardoor met name de vergoeding van commissieleden lager uitvalt. De stijging van de reis- en verblijfkosten ten opzichte van vorig jaar wordt verklaard door een bezoek dit jaar van een delegatie van de commissie aan de

Universiteit van de Nederlandse Antillen en ICUC/Curises te Curaçao. Dit bezoek was in de begroting voorzien.

De commissiekosten zijn lager dan begroot omdat vanwege de gewijzigde aanpak van het toezicht op de theoretische opleidingen in 2012 minder activiteiten zijn uitgevoerd dan in de begroting was voorzien.

(9) Overige lasten

	1-1-2012 t/m 31-12-2012 €	Begroting 2012 €	1-1-2011 t/m 31-12-2011 €
Advieskosten	38.855	50.000	16.398
Vergoeding subcommissies	17.773	25.000	8.580
Vergaderkosten	5.266	7.500	1.226
Diverse kosten	24.900	15.000	14.424
Totaal	86.794	97.500	40.628

De overige lasten zijn lager dan begroot vanwege voorziene advieskosten die uiteindelijk niet zijn gerealiseerd en hoger dan begrote diverse kosten. Voorzichtigheidshalve begroot de commissie jaarlijks een bedrag aan juridische advieskosten omdat het niet efficiënt is om deze expertise op bureauniveau te borgen. Of deze post wordt aangesproken is afhankelijk van de behoefte aan juridisch advies in een jaar.

Alle posten van de overige lasten zijn gestegen ten opzichte van 2011. Dat komt door een stijging van de juridische advieskosten met ca. € 22.000. Tevens zijn de kosten van de subcommissies met ruim € 9.000 gestegen als gevolg van de instelling van een Adviescommissie Herziening Eindtermen ("Commissie Dassen") en het inschakelen van externe deskundigen bij het beoordelen van de eindtermen van opleidingen. Ook de stijging van de vergaderkosten is het gevolg van de kosten voor de vergaderingen en andere bijeenkomsten van de Commissie Dassen en de externe deskundigen. Onder de diverse kosten is over 2012 een bedrag van € 17.791 verantwoord met betrekking tot de werving en selectie van een beleidsmedewerker. Dit zijn in beginsel geen terugkerende lasten.

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Commissie Eindtermen Accountantsopleiding, Amsterdam

Wij hebben de jaarrekening 2012 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE COMMISSIE

De commissie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven". De commissie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de commissie gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

EdP/DS4689

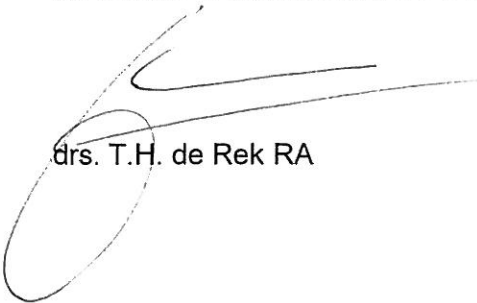
Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Rotterdam, 11 maart 2013

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

drs. T.H. de Rek RA

Bijlage 1 Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA

Drs. L.E.H. Vredevoogd, voorzitter

- Voorzitter Raad van Toezicht van de Nederlandse Hartstichting, Den Haag;
- Lid Raad van Advies van het Von Siebold huis in Leiden;
- Senior Advisor Lead program (Leiden Ethnosystems and Development) (Leiden-Indonesië-Kreta-Kenia);
- Adviseur Vereniging Rijksmusea.

H. Moesbergen AA, plaatsvervangend voorzitter

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Woerden;
- President-commissaris De Sluis-groep N.V., Woerden;
- Voorzitter VSB-fonds, Woerden;
- Penningmeester van de Stichting L(aat) E(sther) T(ennissen), Woerden (Olympisch kampioene rolstoeltennis);
- Penningmeester Stichting Vrienden van het Kasteel, Woerden;
- Commissaris woningcorporatie Stichting GroenWest, Woerden;
- Bestuurslid Stichting Foundation docdata payments;
- Voorzitter Raad van Commissarissen Alle@zorg B.V. te Woerden;
- Penningmeester Raad van Toezicht St. Agrarische Zorgonderneming Vlist te Vlist.

Prof.dr. A. de Bos RA, lid

- Partner bij Ernst & Young Accountants LLP;
- Hoogleraar Bedrijfseconomie aan de Erasmus;
- Lid van de redactie 'Goed Bestuur', Inform (vaktechnisch bulletin Ernst & Young) en het Nationaal Commissarissen Onderzoek;
- Lid NBA Subcommissie Assurance;
- Lid van het Overleg Platform Accountantsorganisaties;
- Lid Netherlands Forum for Audit Quality;
- Lid werkgroep Corporate Governance van de Raad voor de Jaarverslaggeving;
- Kerkrentmeester, Protestantse Kerk, Wassenaar;
- Bestuurslid Stichting Compliance, Toezicht- en regelgeving.

Mw. M. Cranendonk RA, lid

- Manager Bureau Vaktechniek Baker Tilly Berk N.V., Utrecht;
- Medewerker stagebureau Baker Tilly Berk N.V., Utrecht (tot 1 februari 2012);
- Hoofd stagebureau Baker Tilly Berk N.V., Utrecht (vanaf 1 februari 2012);
- 50% aandeelhouder en algemeen directeur van LNW Beheer B.V., Almere.
- Regiositemaster 'Make a wish Nederland', Woerden;
- NBA Ambassadeur.

Mw. A.M. Janssen AA MFSME, lid

- Manager Compilation bij Ernst & Young Accountants LLP;
- Extern beoordelaar praktijkopleiding AA NOvAA;
- Examinator praktijkopleiding AA NOvAA.

M. Koestering AA, lid

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Nieuwerkerk aan den IJssel;
- Associate partner door middel van B.V. van de maatschap YKV accountants & adviseurs, Alphen a/d Rijn en Capelle aan den IJssel;
- Aandeelhouder van FMR advies B.V., Nieuw Vennep;
- Directeur/aandeelhouder Thokoya Vastgoed B.V., Alphen a/d Rijn;
- Docent Hogeschool Rotterdam;
- Examinator praktijkopleiding AA NOvAA.

Prof.dr. R.G.A. Vergoossen RA, lid

- Partner-aandeelhouder BDO Accountants & Adviseurs en hoofd bureau Vaktechniek;
- Hoogleraar International Financial Accounting Maastricht University;
- Hoogleraar Externe Verslaggeving Nyenrode Business Universiteit;
- Voorzitter NBA Overlegplatform Vaktechniek;
- Lid NBA Subcommissie Assurance;
- Lid kernredactie Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie;
- Lid redactie AccountancyNieuws.

Bijlage 2 Samenstelling subcommissies

Adviescommissie Herziening Eindtermen

Prof.dr. R.J.M. Dassen RA, voorzitter (partner Deloitte)
Prof.dr. J.F.M.G. Bouwens (hoogleraar Tilburg University)
Mw. Dr. T. Bahlman (lid commissariaat voor de Media)
F.K.D. Tsang RA (voorzitter Raad van Bestuur Alfa Accountants)
C.M. Verdiesen AA (directeur Vinifera Breda BV)
J.P.M.J. Leerentveld RA RE (CEA, tevens secretaris)
Drs. A.A.R. Polman RA (CEA, toegevoegd secretaris)

Commissie Onderhoud eindtermen

Prof. J.C.A. Gortemaker RA, voorzitter
Drs. J. Cluitmans (ACS)
Prof.dr. T.L.C.M. Groot (WO)
F. van Luit AA (VAAC)
Mw. prof.dr. G.C.M. Majoor RA (WO)
E. van Asselt AA/RA (ACS)
J.P.M.J. Leerentveld RA RE (CEA, tevens secretaris)
T. Schmidt (CEA, secretariële ondersteuning)

Beoordelingscommissie i.h.k.v. aanvragen verklaring van vakbekwaamheid

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 78 Wra:

Prof. J.C.A. Gortemaker RA (hoogleraar accountancy EUR)
J. Buchel (coördinator educatie NIVRA)

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 57 Waa:

Drs. J.G.D. Heij AA (voorzitter raad voor de praktijkopleiding NOvAA)
Drs. T.R. Luinstra (beleidsmedewerker educatie NOvAA)

Adviescommissie bezwaarschriften

Prof. dr. J.C.K.W. Bartel (voorzitter)
Prof. W.P. Moleveld RA (RA-vertegenwoordiger)
Drs. A.A.V.M. Otten AA (AA-vertegenwoordiger)

Bijlage 3 Overzicht aangewezen opleidingen per 31-12-2012

CEA wijst overeenkomstig artikel 56 Waa en artikel 69 Wra opleidingen aan die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, met uitzondering van de eindtermen die betrekking hebben op de praktijkstage, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig artikel 5a.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Bekostigde opleidingen	Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA)	Professional master Accounting & Auditing
Hogeschool	NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing tot	CEA aanwijzing tot
1 Hogeschool Arnhem/Nijmegen	01-01-15	31-12-14	
2 Avans Hogeschool Breda	01-01-15		
3 Avans+ Breda		31-12-14	28-06-13 ¹
4 Avans Hogeschool Den Bosch	01-01-15		
5 Fontys Hogeschool Eindhoven	01-01-14	31-12-14	28-06-13 ¹
6 Haagse Hogeschool	01-01-15	31-12-14	
7 Hanze Hogeschool Groningen	01-01-15	31-12-14	
8 Hogeschool van Amsterdam (HES/HvA)	01-01-15	31-12-14	
9 Hogeschool INHOLLAND Alkmaar	31-12-14		
10 Hogeschool INHOLLAND Diemen	31-12-14	31-12-14	
11 Hogeschool INHOLLAND Rotterdam	31-12-14		
12 Hogeschool INHOLLAND Rotterdam/Paramaribo	17-03-14		
13 Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	01-01-15	31-12-14	
14 Hogeschool Rotterdam	01-01-15	31-12-14	28-06-13 ¹
15 Saxion Hogeschool Deventer/Enschede	01-01-15/01-01-14	31-12-14	
16 Hogeschool Utrecht	01-01-15	31-12-14	28-06-13 ¹
17 Christelijke Hogeschool Windesheim	21-03-19	31-12-14	
18 Hogeschool Zuyd Sittard	01-01-15	31-12-14	
Niet bekostigde opleidingen	Initieel (bachelor accountancy)	Postinitieel (postbachelor AA resp. fase 1 en 2)	Professional master Accounting & Auditing
Hogeschool	NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing	
19 Bedrijfshogeschool Fontys Eindhoven ²	n.v.t. ³	23-03-11	
20 Hogeschool LOI	31-12-17	31-12-16	
21 Markus Verbeek Praehop Nederland	09-09-13	31-12-16	
22 Markus Verbeek Praehop Curaçao	09-09-13	31-12-13	
23 NBA Beroepsopleiding AA locaties in Nederland	n.v.t. ³	31-12-15	
NBA Beroepsopleiding AA locatie Suriname		31-12-13	
24 NCOI	02-08-16	31-12-16	

¹ De opleiding wordt gezamenlijk aangeboden door Avans Hogeschool B.V., te Breda, Stichting Fontys, te Eindhoven, Stichting Hogeschool Rotterdam, te Rotterdam en Stichting Hogeschool Utrecht, te Utrecht.

² Fontys Bedrijfshogeschool heeft de opleiding beëindigd en de aanwijzing is op 23 maart 2011 door CEA ingetrokken.

³ De vooropleiding is buiten beschouwing gelaten omdat vanuit meerdere bacheloropleidingen (bijv. bedrijfseconomie of SPD) in de vervolgopleiding kan worden ingestroomd.

Aanwijzingen universitaire accountantsopleidingen per 31 december 2012

Universiteit		Initieel (master) ¹	Postinitieel (postmaster)
		NVAO accreditatie tot	CEA aanwijzing
1	Universiteit van Amsterdam	11-04-2017	Post-Master Accountancy 1-1-2012 t/m 31-12-2014
2	Erasmus Universiteit Rotterdam	28-07-2015	Postinitiële Accountantsopleiding 1-1-2012 t/m 31-12-2017
3	Rijksuniversiteit Groningen	13-02-2017	Postmaster Accountancy Opleiding 1-1-2012 t/m 31-12-2017
4	Maastricht University	31-12-2013	Opleiding tot Registeraccountant 1-1-2012 t/m 31-12-2017
5	Nyenrode School of Accountancy & Controlling	01-01-2014	Postmaster RA-opleiding 1-1-2012 t/m 31-12-2017
6	Tilburg University	13-02-2017	Opleiding tot Registeraccountant, incl variant European Postmaster Accountancy 1-1-2012 t/m 31-12-2017
7	Vrije Universiteit	28-04-2017	Postgraduate Accountants- opleiding 1-1-2012 t/m 31-12-2017
8	Samenwerking tussen Vrije Universiteit/Universiteit Maastricht/University of Florida	n.v.t.	International Executive Master of Auditing 19-6-2012 t/m 19-6-2015
Universiteit		Initieel (bachelor en master)	Postinitieel (postmaster)
		CEA aanwijzing	CEA aanwijzing
9	Universiteit van de Nederlandse Antillen ²	Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Accounting & Assurance van 24-2-2009 t/m 23-2-2014, uitsluitend voor de overgangssituatie (zie voetnoot).	Master of Science in Accounting, afstudeerrichting Registeraccountant van 24-2-2009 t/m 23-2-2014, uitsluitend voor de overgangssituatie (zie voetnoot).

¹ De bacheloropleiding is buiten beschouwing gelaten omdat vaak vanuit meerdere bacheloropleidingen in de masteropleiding kan worden ingestroomd.

² Het aanwijzingsbesluit van de CEA ziet uitsluitend op de accountantsopleiding in de overgangssituatie die is ontstaan door het verbreken van de samenwerkingsovereenkomst tussen UNA en Curises per 1 november 2008. De overgangssituatie betreft alleen studenten die voorafgaande aan de cut-off datum van 1 november 2008 bij Curises waren ingeschreven voor de accountantsopleiding. Curises verzorgde tot 1 november 2008 – in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de UNA de Master of Science Accounting met afstudeerrichting Accounting & Assurance (masterfase) en afstudeerrichting Registeraccountant (postmasterfase).